

deki anlam zenginliğidir. Dolayısıyla “bir anlama sanatı olarak hermeneutik”te en çok üzerinde durulan konu yazarın okuyucuyu anlaması değil, okuyucunun metni anlaması, bu anlama eyleminin nasıl ve hangi kurallar üzerinden gerçekleşeceği. Ama metnin oluşum sürecinde bir başka hermeneutik durum söz konusudur: Yazarın konusunu anlaması. Bu konuda ortaya çıkan gereklilik, okuyucunun metni anlamasını önceler. “Metnin kendisi anlaşılması gereken bir nesne, bir konu hakkındadır. Yani her şeyden önce metnin kendisi hermeneutik bir süreçle oluşmuştur. Yazar nesneyi temsil eden sözcükler aracılığıyla nesnenin dünyasını kendi dünyasına çevirmek için sözcüklerin arasında bağlantılar kurmuştur ve bunu söze dökmüştür”⁵ Bu nedenle, yazma süreci aynı zamanda bir anlama sürecidir. Her bir çocuk edebiyatı ürününün, çocuğun ve çocukluğun bir yorumu olduğunu söyleyebiliriz.

Hermeneutik, köken olarak Hermes’e dayanır. Hermes, mitolojik bir varlıktır. Çok sayıdaki özelliklerinden biri ve kuşkusuz en önemlisi, tanrısal mesajı ölümlülere iletmesidir. Bu mesajı olduğu gibi değil de, onların diline tercüme ederek anlayabilecekleri şekle sokması, onu hermeneutik etkinliğin kökeni haline getirir. Bu edim, yalnız eski çağlarda değil, günümüzde de felsefenin, edebiyatın ve ilahiyatın temel konularından biri olmaya devam etmektedir. Grekçe *hermeneuein* fiilinin “ifade etme”, “anlama”, “yorumlama”, “tercüme etme”, “açıklama” gibi anlamları yüzyıllarca hem edebiyat metinlerinin, hem de kutsal metinlerin okunup anlaşılmasında başlıca yöntem olmuştur. Hermeneutiğin tanımı konusunda Palmer’in, “söylemek”, “izah etmek” ve “çeviri yapmak” şeklindeki etimolojik izahı,⁶ Schleiermacher’in aynı konudaki çözümlemesiyle uyudur: “(1) Birinin düşüncelerini uygun bir şekilde sunma sanatı, (2) birinin, bir başka kişinin ifadelerini, üçüncü bir kişiye iletmesi sanatı, (3) bir başka kişinin düşüncelerini doğru bir şekilde anlama sanatı.”⁷

Her şeyden önce bir “anlama sanatı” olarak ortaya çıkan hermeneutik, kendi tarihi içinde filolojik hermeneutik, hukuk hermeneutiği, teolojik hermeneutik, genel hermeneutik, yöntembilimsel hermeneutik, felsefi hermeneutik gibi farklı açılımlar kazanmıştır. Metinlerin “doğru anlaşılması” sanatı olma iddiası taşıyan hermeneutik, zaman içinde bu konuda belli kurallar da koymuştur. Schleiermacher ve Dilthey’la birlikte tin bilimlerinin / manevi bilimlerin (*Geisteswissenschaften*) yöntemi olma konusunda yeni bir açılım kazanmış, Heidegger ve Gadamer gibi filozoflarca da Varlığın ve insanın yeryüzündeki varoluşunun anlamını anlamak isteyen felsefi bir yönelime dönüşmüştür. Ama, her zaman bir edebiyat hermeneutiği var olmaya devam etmiş, bu konuda ürün veren filozoflar şu ya da bu yönüyle edebiyat, sanat ve hermeneutik bağlantısına girmeden edememişlerdir. Edebiyat, varoluş alanının bireysel görünümlerine örneklilik etmenin yanında, hermeneutiğin tarihi içinde filoloji ve eleştiri bağlamında her zaman temel bir ilgi alanı olmuştur. Edebiyatın hermeneutikle olan ilişkisi, yalnız edebiyat metinlerin yorumlanması, antik metinlerin tespiti, özgün metinlerin sahtelerinden ayıklanması, edebiyat ürünlerinin dilsel özelliklerinin tespiti anlamında değil, edebiyatın, felsefenin ve tarihin yanında, insan bilimlerinin en esas öğelerinden biri olmasına da dayanır. Bu nedenle, hermeneutiği çağdaş felsefenin gündemine taşıyan Dilthey, Heidegger ve Gadamer gibi filozoflar, edebiyat ve